

ΑΝΩΤΑΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

(Πολιτική Εφεση Αρ. 106/2013)

7 Σεπτεμβρίου, 2020

[ΛΙΑΤΣΟΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΜΑΛΑΧΤΟΣ, Δ/ΣΤΕΣ]

1. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΚΤΙΝΟΣ ΛΤΔ,
2. [REDACTED] ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ,

Εφεσείοντες,

v.

[REDACTED] ΠΟΜΗΛΟΡΙΔΗ,

Εφεσίβλητου.

Π. Βορκάς και Π. Καύκαρος για Μ. Βορκάς & Συνεργάτες
ΔΕΠΕ, για τους Εφεσείοντες.

Α.Σ. Αγγελίδης, για τον Εφεσίβλητο.

Η ομόφωνη απόφαση του Δικαστηρίου
θα δοθεί από τον **Λιάτσο, Δ.**

Α Π Ο Φ Α Σ Η

ΛΙΑΤΣΟΣ, Δ.: Ο Εφεσίβλητος – Ενάγοντας, κατά τον ουσιώδη χρόνο δημοσιογράφος/πολιτικός συντάκτης, εργαζόμενος στο ραδιοτηλεοπτικό σταθμό Αντέννα, επικαλούμενος ως βάση αγωγής τα αστικά αδικήματα της δυσφήμισης και/ή επιζήμιας ψευδολογίας, αξίωσε, με αγωγή του, από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας, την επιδίκαση αποζημιώσεων εις βάρος των Εφεσειόντων – Εναγομένων. Η Εφεσεύουσα 1 – Εναγόμενη 1, είναι ιδιοκτήτρια της εφημερίδας «Πολίτης», εφημερίδα παγκύπριας κυκλοφορίας και ο Εφεσειών 2 – Εναγόμενος 2 εκδότης αυτής και κατά νόμον υπεύθυνος.

Την 28.7.2006 ο «Πολίτης» δημοσίευσε το ακόλουθο κείμενο:

«Τα κλεφτρόνια του ANT1

Η δημοσιογραφία θέλει ήθος και οι του ANT1 (διευθυντές ειδήσεων, αρχισυντάκτες και ρεπόρτερ) αποδεικνύεται για πολλοστή φορά ότι δεν το έχουν. Ο εν λόγω τηλεοπτικός σταθμός ξεκίνησε χθες το κεντρικό του δελτίο ειδήσεων με το αποκαλυπτικό (!) ρεπορτάζ που ετοίμασε και εκφώνησε ο δημοσιογράφος Κυριάκος Πομηλορίδης για τις διαγραφές των τεσσάρων πρώην βουλευτών του ΑΚΕΛ από την Κεντρική Επιτροπή του Κόμματος. Ο κ.

Πομηλορίδης παρουσίασε το ρεπορτάζ ως πρωτογενή είδηση αποφεύγοντας - κατά παράβαση κάθε κανόνα δημοσιογραφικής δεοντολογίας - να κάμει οποιαδήποτε αναφορά στον «Πολίτη», που το είχε προβάλει στη χθεσινή του έκδοση στη θέση κυρίου θέματος. Εν ολίγοις το έγραψε η εφημερίδα μας, το διάβασε και ο κ. Πομηλορίδης και έκαμε απλώς follow up του θέματος χωρίς καμία αναφορά στην πηγή της είδησης.

Αυτό συνιστά κλοπή και τα κλεφτρόνια (φώτο) πρέπει να διαπομπεύονται.
«Π»

Υ.Γ. Κύριε Πομηλορίδη έλα, εάν θες, να τα πούμε και στο Δικαστήριο.»

Σημειώνεται ότι πέραν του πιο πάνω γραπτού κειμένου, στην ίδια στήλη της εφημερίδας και εντός του πλαισίου που τέθηκε το επίδικο κείμενο, αναρτήθηκε φωτογραφία του Εφεσίβλητου εν ώρα εργασίας. Το πιο πάνω γραπτό κείμενο και η φωτογραφία αποτελούν το επίδικο δημοσίευμα.

Αποτελεί κοινή συνισταμένη των γεγονότων ότι την προηγούμενη της δημοσίευσης του επίδικου κειμένου, στις 27.7.2006, ο «Πολίτης» δημοσίευσε είδηση που αφορούσε την αποβολή τεσσάρων βουλευτών του Κοινοβουλευτικού Κόμματος ΑΚΕΛ από την Κεντρική Επιτροπή του κόμματος. Το βράδυ της ίδιας ημέρας, το κεντρικό δελτίο ειδήσεων του Αντέννα ασχολήθηκε με τη διαγραφή των βουλευτών αυτών, με ρεπορτάζ το οποίο επιμελήθηκε και παρουσίασε ο

Εφεσίβλητος. Η εμπλοκή αυτή του Εφεσίβλητου, σε συνδυασμό με το ότι δεν επικαλέσθηκε ως πηγή προέλευσης της είδησης το δημοσίευμα του «Πολίτη» που αφορούσε την αποβολή των τεσσάρων βουλευτών, αποτέλεσε και το έναυσμα δημοσίευσης του επίδικου κειμένου. Αργότερα, την ίδια μέρα, ο τότε διευθυντής ειδήσεων του Αντέννα απέστειλε επιστολή στον «Πολίτη», αναφέροντας «'Οντως ήταν παράβλεψη η μη αναφορά στην Εφημερίδα σας που αποκάλυψε τις διαγραφές από την Κεντρική Επιτροπή των τεσσάρων στελεχών του ΑΚΕΛ.».

Ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου, παρουσιάστηκε η μαρτυρία δύο προσώπων, ήτοι του Ενάγοντα και, ως μάρτυρα υπεράσπισης, του δημοσιογράφου της εφημερίδας «Πολίτης» Σωτήρη Παρούτη. Το Δικαστήριο αξιολόγησε ως θετική την εντύπωση που άφησαν και οι δύο μάρτυρες, την παρουσία των οποίων έκρινε ως ανεπιτήδευτη και αυθόρμητη και διαπίστωσε, αναφορικά με τα πραγματικά γεγονότα, ότι «..... ευδιάκριτο είναι το στοιχείο της φιλαλήθειας και των δύο, με

σημείο αναφοράς της εκατέρωθεν παραδοχές». Κατ' ακολουθίαν, κατέληξε στα περαιτέρω ευρήματα:

«Δυνάμει των πιο πάνω διαπιστώνω ότι συντάκτης του επίδικου δημοσιεύματος είναι ο Παρούτης, και ότι το δημοσίευμα αποδίδει τη θέση του Πολίτη που το υπογράφει. Περαιτέρω, δέχομαι τη θέση του Πομηλοριδή ότι την 27.7.06 έλαβε οδηγίες να μεταβεί στα γραφεία του ΑΚΕΛ όπου ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του κόμματος θα προέβαινε σε δηλώσεις αναφορικά με τη διαγραφή τεσσάρων βουλευτών από την κεντρική επιτροπή του κόμματος. Κατά το χρόνο που ελάμβανε αυτές τις οδηγίες γνώριζε για τη διαγραφή των βουλευτών, εφόσον την πληροφορήθηκε μέσω ραδιοφώνου. Τέλος, δέχομαι ότι προτού προβεί στο ρεπορτάζ-τεκμήριο 4β- δεν γνώριζε ότι η εν λόγω είδηση είχε δημοσιευτεί ενωρίτερα την ίδια ημέρα από τον Πολίτη, και δεν είχε διαβάσει το σχετικό δημοσίευμα-τεκμήριο 5. Δέχομαι εν τέλει ότι ο ενάγων δεν πληροφορήθηκε, είτε από το ραδιόφωνο είτε από τα τηλεγραφήματα του ΚΥ.Π.Ε, ότι ο Πολίτης είναι εκείνος που πρώτος δημοσίευσε την είδηση της διαγραφής. Δυνάμει των τεκμηρίων 7, 15 και 16 διαπιστώνω ότι ενόσω η ακροαματική διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη ο Πολίτης δημοσίευσε λεπτομέρειες τούτης και σε κάθε περίπτωση, συνολικά τρεις, στις ημερομηνίες 23.2.12, 3.4.12 και 25.4.12, δημοσίευε εκ νέου το επίδικο δημοσίευμα, δηλαδή κείμενο και φωτογραφία. ...»

Στη βάση των ενώπιόν του δεδομένων, το πρωτόδικο Δικαστήριο, με αναφορά στη σχετική επί του θέματος νομολογία, διαπίστωσε, αναπτύσσοντας σχετικά, ότι στη δοσμένη περίπτωση το δημοσίευμα ήταν δυσφημιστικό, « εφόσον καταλογίζει διάπραξη αδικήματος, έλλειψη ήθους και αντιδεοντολογική συμπεριφορά και γι' αυτά είναι που διαπομπεύει του υπαίτιο.». Στη συνέχεια έκρινε ότι οι Εφεσεύοντες – Εναγόμενοι απέτυχαν να αποδείξουν την

υπεράσπιση του έντιμου σχολίου, της αλήθειας, ούτε και μπορούσε να υπαχθεί το επίδικο κείμενο στο προνόμιο υπό επιφύλαξη. Ως προς τη βάση αγωγής της επιζήμιας ψευδολογίας, με δεδομένη την θέση του Εφεσίβλητου ότι δεν υπέστη ειδική ζημιά, το Δικαστήριο οδηγήθηκε στην απόρριψή της. Ως απόρροια όλων των πιο πάνω, προχώρησε στην επιδίκαση γενικών αποζημιώσεων ύψους €15.000 εις βάρος των Εφεσειόντων αλληλέγγυα και/ή κεχωρισμένα, πλέον έξοδα.

Οι λόγοι έφεσης 13, 14 και 15 αποσύρθηκαν. Οι πέντε από τους δώδεκα εναπομείναντες λόγους έφεσης, οι λόγοι 1, 2, 3, 6 και 12, αφορούν στην απόρριψη από το πρωτόδικο Δικαστήριο της υπεράσπισης του εντίμου ή ευλόγου σχολίου. Προβάλλεται η εισήγηση ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο νομικά εσφαλμένα, παρερμηνεύοντας την προσαχθείσα μαρτυρία και/ή βασιζόμενο σε λανθασμένη εφαρμογή των νομικών αρχών αποφάσισε ότι το σχόλιο δεν ήταν δίκαιο και καλόπιστο. Μέσω του τέταρτου λόγου έφεσης, προσβάλλεται, ως εσφαλμένη, η απόρριψη της υπεράσπισης του υπό

επιφύλαξη προνομίου, με την εισήγηση ότι ο Εφεσίβλητος ήταν, κατά τον ουσιώδη χρόνο, δημόσιο πρόσωπο και το θέμα το οποίο πραγματευόταν το επίδικο δημοσίευμα ήταν δημοσίου συμφέροντος και αρκούντως σοβαρό, ώστε να τυχάνει εφαρμογής η εν λόγω υπεράσπιση. Ο πέμπτος λόγος έφεσης επικεντρώνεται στο παράπονο ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο, παραλείποντας να ερμηνεύσει το επίδικο κείμενο στην ολότητά του και χωρίς να αιτιολογήσει επαρκώς, λανθασμένα κατέληξε πως ο ίδιος ο τίτλος του επίδικου δημοσιεύματος «Τα κλεφτρόνια» αποδίδει στον Εφεσίβλητο τη διάπραξη ποινικού αδικήματος. Με τον έβδομο λόγο έφεσης προωθείται η θέση ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο έσφαλε στην κρίση του ότι σημαντικά στοιχεία δεν αποκαλύφθηκαν και ότι είχε επιδειχθεί κακή πίστη από τους Εφεσείοντες λόγω απόκρυψης γεγονότων από το επίδικο δημοσίευμα. Ο όγδοος και ο ένατος λόγος έφεσης συνδέονται και πραγματεύονται το εύρημα του πρωτόδικου Δικαστηρίου ότι το ρεπορτάζ του Εφεσίβλητου στην τηλεόραση του Αντέννα αποτελούσε πρωτογενή είδηση. Προωθείται η θέση ότι ήταν λανθασμένο το συμπέρασμα του Δικαστηρίου, αφού η δημοσίευση από τον

«Πολίτη» της είδησης που αφορούσε την αποβολή των τεσσάρων βουλευτών από τους Εφεσείοντες ως πρωτοσέλιδο την 27.7.2006, προηγήθηκε της σχετικής δήλωσης του Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου του ΑΚΕΛ. Με τον δέκατο λόγο έφεσης αποδίδεται σφάλμα στην πρωτόδικη κατάληξη ότι το επίδικο δημοσίευμα καταλογίζει στον Εφεσίβλητο πως κατ' επανάληψη επιμελήθηκε ειδήσεων που δημοσίευσε η εφημερίδα «Πολίτης», χωρίς αναφορά στην πηγή της πληροφόρησής του. Προωθείται η θέση ότι η αναφορά αυτή στο υπό κρίση δημοσίευμα αφορούσε τον τηλεοπτικό σταθμό Αντέννα και όχι τον ίδιο τον Εφεσίβλητο. Ο ενδέκατος λόγος έφεσης αφορά την αξιολόγηση του πρωτόδικου Δικαστηρίου ως προς τη μαρτυρία του Εφεσίβλητου και την κατάληξή του ότι ο εν λόγω μάρτυρας *«αυθόρμητα και ανεπιτήδευτα»* κατέθεσε την αλήθεια και μόνο. Είναι η θέση των Εφεσείοντων ότι ο ισχυρισμός του ότι η είδηση στην εφημερίδα «Πολίτης» ημερομηνίας 27.6.2006, δεν αποτελούσε πρωτογενή είδηση, ανατράπηκε κατά την αντεξέτασή του.

Οι λόγοι έφεσης, όπως θα διαφανεί στη συνέχεια, είναι, στη βάση τους, επάλληλοι ή συναφείς.

Προβάλλεται, μέσω του δέκατου λόγου έφεσης, η θέση ότι το υπό κρίση δημοσίευμα αφορούσε τον τηλεοπτικό σταθμό Αντέννα και όχι τον ίδιο τον Εφεσίβλητο. Η προσέγγιση αυτή δεν βρίσκει έρεισμα στο ίδιο το λεκτικό του επίδικου κειμένου, όπου ο Εφεσίβλητος, ως ρεπόρτερ, συνδέεται ευθέως με την ετοιμασία και εκφώνηση του επίδικου ρεπορτάζ, παραλείποντας, ως τίθεται, οποιαδήποτε αναφορά στην πηγή της είδησης. Μάλιστα δε, πέραν της ονομαστικής αναφοράς στον Εφεσίβλητο, υπάρχει και φωτογραφία του, προκειμένου να συγκεκριμενοποιήσει ο συντάκτης του δημοσιεύματος το πρόσωπο στο οποίο αποδίδει τον χαρακτηρισμό «κλεφτρόνι», το οποίο και καλεί, εάν θέλει, να προσφύγει στο Δικαστήριο για τα περαιτέρω.

Ούτε ο ενδέκατος λόγος έφεσης, ο οποίος αφορά την αξιολόγηση από το πρωτόδικο Δικαστήριο της μαρτυρίας του Εφεσίβλητου, έχει περιθώρια επιτυχίας. Η κρίση της

αξιοπιστίας των μαρτύρων, καθώς επίσης και η διαπίστωση των πρωτογενών γεγονότων, ανάγονται στο δικάζον Δικαστήριο. Η εξουσία προς επέμβαση από το Ανώτατο Δικαστήριο παρέχεται στις περιπτώσεις και μόνο όπου, εξ αντικειμένου, τα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου καταφαίνονται ως ακροσφαλή. Σε σχέση με ζητήματα αντιφάσεων στη μαρτυρία, επέμβαση του Εφετείου χωρεί στην περίπτωση και μόνο όπου αυτές είναι τέτοιας μορφής που να δημιουργούν ρήγμα στην υπόθεση. Ως τέτοιες, μπορούν να καθορισθούν οι αντιφάσεις οι οποίες, υπό το φως της φύσης της υπόθεσης και του ζητήματος που καλύπτουν, πλήττουν καίρια την αξιοπιστία ενός μάρτυρα ή φανερώνουν διάθεση καταφυγής στο ψεύδος.

Εν προκειμένω, η αντίφαση που επικαλείται η πλευρά των Εφεσειόντων, ως προς το ζήτημα της πρωτογενούς είδησης, δεν είναι ουσιαστικής μορφής, αφού το πλαίσιο των γεγονότων που περιέβαλλε το θέμα αυτό συνιστούσε κοινό έδαφος και εναπόκειτο στο Δικαστήριο η τελική κρίση ως προς τον προσδιορισμό του είδους της είδησης. Συνεπώς, δεν έχει καταδειχθεί βάσιμος λόγος ο οποίος και να δικαιολογεί την

επέμβαση του Εφετείου στα ευρήματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου, το οποίο, με πολλή επιμέλεια, αξιολόγησε την ενώπιόν του μαρτυρία και έδωσε επαρκείς λόγους σε αναφορά με την προσέγγισή του επί των κρίσιμων γεγονότων.

Το δικαίωμα ελευθερίας του λόγου, καθώς επίσης και της λήψης και μετάδοσης πληροφοριών και ιδεών, κατοχυρώνεται, περιεκτικά, από το Άρθρο 19 του Συντάγματος. Προστατεύεται δε, κατά ταυτόσημο τρόπο, από το Άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Η συνύπαρξη της ελευθερίας έκφρασης και της προστασίας δικαιωμάτων τρίτων προσώπων είναι έργο σύνθετο, το οποίο καλούνται τα Δικαστήρια να επιτελέσουν, με οδηγό την αρχή της αναλογικότητας και με ιδιαίτερη προσοχή και ευαισθησία στην όλη πορεία εξισορρόπησης των εκατέρωθεν δικαιωμάτων. Σε κάθε δεδομένη περίπτωση θα πρέπει να εξετάζουν κατά πόσο η προστασία της φήμης του επηρεαζόμενου προσώπου είναι αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία, η οποία έχει το δικαίωμα της πληροφόρησης αναφορικά με ζητήματα δημοσίου ή γενικού ενδιαφέροντος και η οποία, εν πάση

περιπτώσει, θα πρέπει να δείχνει την απαραίτητη ανοχή και ανεκτικότητα στις αντίθετες απόψεις. Η αναγνώριση από τα Δικαστήρια της ύψιστης αξίας του δικαιώματος της ελευθερίας της έκφρασης, οδήγησε στη σύγχρονη τάση του περιορισμού του δικαιώματος της φήμης.

Οι περί Δυσφημίσεων Διατάξεις του περί Αστικών Αδικημάτων Νόμου, Κεφάλαιο 148, θέτουν περιορισμούς στην ελευθερία του λόγου, ως αποτέλεσμα των κυρώσεων που επάγεται η διάπραξη του αστικού αδικήματος της δυσφήμισης. Όπως έχει εντοπισθεί στην απόφαση **Αλήθεια Εκδοτ. Εταιρεία Λτδ v. Αλωνεύτη (2002) 1 ΑΑΔ 1863**, με αναφορά στην προγενέστερη υπόθεση **Police v. Ekdotiki Eteria (1982) 2 CLR 63**, οι περιορισμοί στην ελευθερία του λόγου αποτελούν την εξαίρεση του κανόνα και εξουσία για την εισαγωγή τους θα πρέπει να αναζητηθεί στο ίδιο το Σύνταγμα και μόνο.

Πρωταρχικό ερώτημα σε υποθέσεις δυσφήμισης είναι το κατά πόσον το υπό εξέταση κείμενο συνιστά πράγματι

δυσφήμιση για το πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται, στοιχείο που κρίνεται ως πραγματικό ζήτημα από το Δικαστήριο, το οποίο αποδίδει στις λέξεις και φράσεις που χρησιμοποιούνται τη συνήθη και φυσική τους έννοια.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο έκρινε, με παραπομπή στο σύνολό του και αποδίδοντας στις λέξεις ή φράσεις του τη συνήθη και φυσική τους έννοια, με γνώμονα το μέτρο του συνήθους, μέσου, λογικού πολίτη, ότι το δημοσίευμα ήταν δυσφημιστικό. Αποφάσισε ότι έπληττε τη φήμη και την αξιοπρέπεια του Εφεσίβλητου ως ατόμου και/ή ως επαγγελματία, αφού του απέδιδε διάπραξη ποινικού αδικήματος, χαρακτηρίζοντάς τον ως «κλεφτρόνι», έλλειψη ήθους, ήτοι έλλειψη ποιότητας στο χαρακτήρα και αντιδεοντολογική συμπεριφορά. Κατέταξε δε, ως κορύφωση της δυσφήμισης, την κατακλείδα του κειμένου, δηλαδή τη φράση «τα κλεφτρόνια ... πρέπει να διαπομπεύονται», στοιχείο που εξ ορισμού καταδείκνυε ότι σκοπός του επίδικου δημοσιεύματος ήταν ο δημόσιος διασυρμός και εξευτελισμός του προσώπου που αφορούσε.

Το παράπονο των Εφεσειόντων, ως προς την κατάληξη του πρωτόδικου Δικαστηρίου ότι το δημοσίευμα είναι δυσφημιστικό, εστιάζεται στα όσα καλύπτει ο πέμπτος λόγος έφεσης, ότι δηλαδή, παραλείποντας να ερμηνεύσει το επίδικο κείμενο στην ολότητά του, κατέληξε πως ο ίδιος ο τίτλος του επίδικου δημοσιεύματος, «Τα κλεφτρόνια», καταλογίζει στον Εφεσίβλητο τη διάπραξη ποινικού αδικήματος.

Τέτοια στενή θεώρηση της συγκεκριμένης λέξης δεν είναι, υπό το φως του συνόλου του κειμένου, ορθή. Δεν είναι στην απόδοση αξιόποινης πράξης και δη της κλοπής που αποσκοπούσε το δημοσίευμα. Η κρίση, όμως, του Δικαστηρίου ως προς τα υπόλοιπα μέρη του δημοσιεύματος και της δυσφημιστικής διάστασής τους παραμένει αλώβητη. Ήτοι, η ορθή πρωτόδικη προσέγγιση, ότι αποδίδεται στον Εφεσίβλητο αντιδεοντολογική συμπεριφορά και οικειοποίηση, δίκην κλοπής, είδησης που δεν του ανήκει, έλλειψη ήθους και έλλειψη ποιότητας χαρακτήρα, στη βάση συστηματικής και επαναλαμβανόμενης συμπεριφοράς. Ως εκ τούτου, και

λαμβάνοντας υπόψη ότι ο σχετικός λόγος έφεσης επί του ύψους των αποζημιώσεων έχει αποσυρθεί, η επιτυχία του υπό αναφορά λόγου έφεσης δεν επιφέρει οποιαδήποτε ωφέλεια στην πλευρά των Εφεσσιόντων, αφού το υπόλοιπο μέρος του δυσφημιστικού χαρακτήρα του επίδικου κειμένου, παραμένει χωρίς αντίκρουση.

Με δεδομένη την ορθότητα της πρωτόδικης κρίσης ως προς το δυσφημιστικό του δημοσιεύματος, η ουσία του μεγαλύτερου μέρους των ενώπιόν μας λόγων έφεσης αφορά στην απόρριψη της υπεράσπισης του εντίμου ή ευλόγου σχολίου και του υπό επιφύλαξη προνομίου.

Κατά το κοινοδίκαιο, η υπεράσπιση του εύλογου σχολίου αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της προστασίας της ελευθερίας του λόγου, χαρακτηριζόμενη ως «προπύργιο» (bulwark) της ελευθερίας αυτής (**Εκδοτικός Οίκος Δία Ατδ ν. Γεωργιάδη, Πολ. Εφ. 339/2008, ημερ. 24.3.2020**).

Η σύγχρονη διατύπωση της υπεράσπισης του εντίμου σχολίου εντοπίζεται στην υπόθεση ***Spiller & Anor v. Joseph & Anors* [2010] UKSC 53**, όπου παρατίθενται και τα στοιχεία που μπορούν να στοιχειοθετήσουν την εν λόγω υπεράσπιση και η οποία υιοθετήθηκε από την ***Πετρίδης v. Εκδοτικός Οίκος Δίας Λτδ κ.ά.* (2013) 1 ΑΑΔ 1464**.

Επιτυχία της υπεράσπισης αυτής της μορφής, προϋποθέτει απόδειξη εκ μέρους του Εναγόμενου της αλήθειας των γεγονότων που περιέχονται στη δήλωση. Τα γεγονότα πρέπει να είναι ουσιαδώς αληθινά. Όπως είχε λεχθεί και στην υπόθεση ***Ονουφρίου κ.ά. v. Εταιρ. «Κ.Κ. Σύγχρονες Κούρσες Λτδ» κ.ά.* (2006) 1 ΑΑΔ 742, 747**:

«Σύμφωνα με το άρθρο 19(α) του Κεφ. 148 αποτελεί υπεράσπιση σε αγωγή για δυσφήμιση η απόδειξη ότι η κατ' ισχυρισμό δυσφημιστική δημοσίευση απέδιδε την αλήθεια. Περαιτέρω, στην παράγραφο (β), προβλέπεται η υπεράσπιση του εντίμου σχολίου (fair comment), η οποία περιορίζεται σε έντιμο σχόλιο για θέμα δημοσίου ενδιαφέροντος. Η δήλωση του εναγομένου πρέπει να συνίσταται σε γνώμη ή σχόλιο και όχι σε δήλωση γεγονότων (***Δημογραφική ΧΠΣ Λίμιτεδ κ.ά. v. Φιλίππου* (1998) 1 Α.Α.Δ. 958**). Για να αποφασίζεται τούτο, η δημοσίευση πρέπει να εξετάζεται σε συνάρτηση με το υπόλοιπο κείμενο και όταν το σχόλιο βασίζεται σε γεγονότα που περιέχονται στη δήλωση, για να επιτύχει στην υπεράσπισή του ο εναγόμενος πρέπει να αποδείξει ότι τα γεγονότα είναι αληθή. (***Glafx Ltd v. Loizia* (1984) 1 C.L.R. 729**). Το σχόλιο πρέπει να είναι έντιμο, το οποίο σημαίνει ότι τούτο πρέπει να είναι η έκφραση της έντιμης και ειλικρινούς γνώμης του εναγομένου, έστω και αν μεταδίδει το νόημα πως η διαγωγή του ενάγοντα ήταν ανέντιμη, ανειλικρινής ή υποκριτική (***Slim and Others v.***

Daily Telegraph Ltd and Another [1968] 1 All E.R. 497. Όπου όμως ο ενάγων αποδεικνύει ότι δημοσίευμα από τον εναγόμενο έγινε κακόπιστο με βάση τις πρόνοιες του άρθρου 21(2) η υπεράσπιση έντιμου σχολίου αποτυγχάνει (**Synomospondia Ergaton Kyprou and Others v. Cyprus Asbestos Mines Ltd and Another (1965) 1 C.L.R. 222, Stephanou v. HjiEfthymiou and Others (1976) 1 C.L.R. 225**). Μεταξύ άλλων, ένα δημοσίευμα θεωρείται ότι έγινε με κακή πίστη όπου αποδεικνύεται ότι ο εναγόμενος ενήργησε με σκοπό να βλάψει τον ενάγοντα σε βαθμό σχετικά μεγαλύτερο, με τρόπο σχετικά διαφορετικό του εύλογα αναγκαίου, το δε βάρος απόδειξης κακής πίστης φέρει ο ενάγων.»

Ο Εναγόμενος δεν μπορεί να στηριχθεί στην υπεράσπιση του εύλογου σχολίου, εάν το σχόλιο δεν έγινε καλή τη πίστει. Βεβαίως, ζήτημα κακοπιστίας υπεισέρχεται στην όλη εικόνα, εάν και εφόσον, έχουν ικανοποιηθεί οι προϋποθέσεις της υπεράσπισης του έντιμου σχολίου. Το βάρος απόδειξης της κακοπιστίας βρίσκεται στους ώμους του Ενάγοντα.

Στην ενώπιόν μας περίπτωση, προβάλλει ανυπέρβλητο εμπόδιο προς επιτυχία των λόγων έφεσης, που καλύπτουν την υπεράσπιση του έντιμου σχολίου, δεδομένου του ευρήματος του πρωτόδικου Δικαστηρίου, σύμφωνα με το οποίο, ο Εφεσίβλητος, προτού προβεί στο επίδικο ρεπορτάζ, δεν γνώριζε ότι η είδηση είχε δημοσιευθεί νωρίτερα την ίδια μέρα από τον «Πολίτη» και δεν είχε διαβάσει το σχετικό δημοσίευμα

– τεκμήριο 5. Δέχθηκε το πρωτόδικο Δικαστήριο ότι ο Εφesiβλητος δεν πληροφορήθηκε, με οποιοδήποτε τρόπο ότι ο «Πολίτης» είναι εκείνος που πρώτος δημοσίευσε την είδηση της διαγραφής. Προκύπτει επίσης από τα γεγονότα, όπως αυτά παρέμειναν αδιαμφισβήτητα ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου, ότι πριν το επίδικο ρεπορτάζ, το μεσημέρι της ίδιας μέρας, ο Εφesiβλητος μετέβη στα γραφεία του ΑΚΕΛ, όπου ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του κόμματος προέβη σε δηλώσεις σχετικά με την διαγραφή βουλευτών του εν λόγω κόμματος.

Είναι, όπως δέχθηκε το πρωτόδικο Δικαστήριο, τις δηλώσεις αυτές που μετέφερε ο Εφesiβλητος και επί αυτών δόμησε το επίδικο ρεπορτάζ του, το οποίο δεν συνιστούσε αναπαραγωγή του δημοσιεύματος της εφημερίδας «Πολίτης», ημερομηνίας 27.7.2006, αλλά είδηση, η οποία εδραζόταν στις δηλώσεις του Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου του ΑΚΕΛ. Επιπρόσθετα, το ρεπορτάζ το οποίο επιμελήθηκε ο Εφesiβλητος επεκτάθηκε και σε ακόμη ένα νέο στοιχείο, την πληροφορία για περαιτέρω τιμωρία ενός εκ των βουλευτών του ΑΚΕΛ.

Υπό τις πιο πάνω συνθήκες, ορθά το πρωτόδικο Δικαστήριο έκρινε ότι η επίκληση της προαναφερθείσας υπεράσπισης στερείτο βάσης, αφού οι Εφεσείοντες απέτυχαν να αποδείξουν ότι τα δυσφημιστικά σχόλια βασιζόνταν σε γεγονότα τα οποία ήταν αληθή, δηλαδή ότι ο Εφεσίβλητος είχε ως πηγή πληροφόρησης το δικό τους δημοσίευμα.

Όπως ορθά επίσης διαπίστωσε, το επίδικο κείμενο δεν μπορούσε να υπαχθεί στο προνόμιο υπό επιφύλαξη.

Στο άρθρο 21(1) του Κεφαλαίου 148 αναγνωρίζεται το υπό επιφύλαξη προνόμιο, με βάση το οποίο η δημοσίευση δυσφημιστικού δημοσιεύματος θεωρείται υπό επιφύλαξη ή υπό αίρεση προνομίου, υπό τον όρο όμως ότι δεν έγινε με κακή πίστη. Το προνόμιο αυτό προστατεύει καλόπιστες δηλώσεις, οι οποίες γίνονται στο πλαίσιο συγκεκριμένων σχέσεων, που τυχάνουν ειδικής μεταχείρισης και σκοπό έχει την κατοχύρωση της ελεύθερης έκφρασης, ακόμη και στις

περιπτώσεις όπου εντοπίζονται ανακριβείς δηλώσεις δυσφημιστικού περιεχομένου.

Στην υπόθεση **Κυριακίδης ν. Αριστείδου (2000) 1 ΑΑΔ 349, 360**, ο εφεσείων απέστειλε επιστολή προς τον εφεσίβλητο, η οποία περιείχε αχρείαστη ειρωνεία, τον αποκαλούσε ουσιαστικά κλέπτη και άφηνε να νοηθεί ότι ο εφεσίβλητος υπολείπεται σε μυαλό και ήθος. Το Εφετείο διαπίστωσε «..... ότι ο εφεσείων είχε ενεργήσει με σκοπό βλάβης του εφεσίβλητου σε βαθμό σημαντικά μεγαλύτερο και με τρόπο σημαντικά διαφορετικό από το τί ήταν, υπό τις περιστάσεις, εύλογα αναγκαίο για την προστασία των ιδιωτικών του δικαιωμάτων ή συμφερόντων, σε συνάρτηση με τα οποία αξιώνει το προνόμιο. Κατά συνέπεια η επιφύλαξη του προνομίου περί καλής πίστης δεν ικανοποιείται.».

Ωσαύτως, ενόψει των περιστατικών της υπό κρίση υπόθεσης, ορθά κατέληξε το πρωτόδικο Δικαστήριο, με αναφορά στα δεδομένα της **Κυριακίδης (ανωτέρω)**, ότι:

«Έχω τη γνώμη ότι ανάλογα ισχύουν και στη δοσμένη περίπτωση. Οι αναλήθειες που αναφέρονται στο επίδικο κείμενο, το έντονο δυσφημιστικό ύφος που χρησιμοποιήθηκε και η δεδηλωμένη θέση του Παρούτη ότι ο Πομηλορίδης είναι καλός συνάδελφος, και πως ο ANT1 είναι εκείνος που προβαίνει σε ενέργειες ως αυτές που καταλογίζονται στον ενάγοντα και αυτόν είναι που ήθελε να πλήξει το δημοσίευμα, αποδεικνύουν απουσία καλής πίστης, ως η ερμηνεία που δίδεται σε αυτήν -καλή πίστη- στις παραγράφους (α) και (γ) του εδαφίου (2) του άρθρου 21. Ως εκ των πιο πάνω ούτε αυτή η υπεράσπιση έχει αποδειχτεί.»

Η κατάληξή μας αυτή σφραγίζει ουσιαστικά και το αποτέλεσμα της ενώπιόν μας έφεσης.

Η έφεση απορρίπτεται με €2.500 έξοδα προς όφελος του Εφεσίβλητου και εναντίον των Εφεσειόντων.

A.P. ΛΙΑΤΣΟΣ, Δ.

T. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Δ.

X. ΜΑΛΑΧΤΟΣ, Δ.

ΣΦ.